

Anna Nora: Ohjeita kuuden tahdin tai 30 s:n katkelman säveltämiseen lapsi- tai nuorisokuorolle Heläys-seminaarin sävellysworkshopiin su 17.11.2019

Katkelman voi säveltää

a) **keskitasoiselle lapsi- ja nuorisokuorolle**, jolloin
stemmajako on maksimissaan: Sopraano 1, Sopraano 2, Alto, ja
viitteelliset ambitukset
S1: (b)h-f#2 (g2)
S2: (b)h-e2(f2)
A:(g#)a-c#d2

tai

b) **taitavalle lapsi- ja nuorisokuorolle**, jolloin
stemmajako on Sopraano 1, Sopraano 2, Alto 1 ja Alto 2 ja
viitteelliset ambitukset
S1: (b)h-g2(g#2,a)
S2:(b)h-f2(f#2, g2)
A1: (g)g#-d2(d#2,e2)
A2: (f)f#-c2

Lapsi- ja nuorisokuoron laulajien rekisterit

Lapsikuorossa äänialan koko äänialan matalimmat sävelet ovat suhteellisen hiljaisia (toisin kuin pienen oktaavialan e-h naiskuorossa)

Rintarekisteri: Lapsikuoro voi laulaa rintarekisterillä n. (g)g#-g1, jolloin ääni on suora ja ihan matalimpia säveliä lukuun ottamatta voimakas. Sopii kansanmusiikkityyliseen kolmisointu- tai terssitekstuuriin, mutta nopeita ja tarkkoja harmonianvaihtoja vaikea tehdä rintaäänellä laulettaessa.

Sekoitettu rekisteri eli keskirekisteri: Lapsikuoro voi laulaa n. c-d2 sekoitetulla rekisterillä, jossa on mukana sekä rinta- että pää-ääntä. Tällöin intonaation säätely on ketterämpää ja myös kuulee paremmin, mitä muut laulavat. Harjaantumattomalla äänellä keskirekisteri ei ole kovin voimakas. Hengitys- ja laulutekniikan kehittyessä keskirekisteri soi miellyttävästi ja vahvasti lapsikuorolla.

Pää-ääni eli ylärekisteri: selkeästi soiva ylärekisteri n. a1-f#2(a,h,b,c) voimakas ja kantava, optimaalista aluetta lapsikuoron sopraanoille. Ylärekisteri on helppo saada kantamaan myös parhaiten esim. orkesterin kanssa laulettaessa. Kuten keskirekisteri, intonaatiota helppo hallita.

(Lapsi)kuorolle sävelletäessä huomioitavaa:

- melodisuus on idiomaattista kuorolle. Paljon hyppyjä sisältävää tekstuuria tulee käyttää hyvin harkiten, sillä säveltasot etsitään suhteellisesti edeltävän tekstuurin perustella

- lauluäänellä on vaikea tehdä hyvin lyhyitä staccatoja tarkasti intonoiden. (Toisaalta, jos tietty tarkka säveltasoa ei ole tarpeen, lyhyet staccatot luovat hyvän efektin)
- stemmojen äärialueita tulee käyttää harkiten. Äärialueilla voi hyvin käydä, mutta sinne ei kannata jäädä asumaan
- Melodisesti liikkuva tekstuuri on ergonomisempaa laulettavaa kuin erittäin pitkään ylläpidettävät pitkät äänet.
- Taukojen jälkeiset kiinniotot on hyvä tehdä niin, että lähtösävel on (vähintään) kohtuullisen helppoa löytää edeltävän tekstuurin avulla. Kuorolaisilla ei ole absoluuttista keinoa löytää tiettyä säveltasoa.
- On hyvä miettiä fraasien mittaa luontevan hengityksen avulla.
- Toisaalta kuorossa on mahdollista ylläpitää katkeamatonta melodiaa tai pitkää sointua vuorottaisen ”kuorohengityksen” avulla.
- Tekstuuria voi vaihdella unisonosta maksimidivisiin. Mitä useampia divisejä, sen harvempi kuoro pystyy teosta harjoittelemaan ja esittämään.
- Sama pätee ambitukseen: mitä kauemmas äänen äärialueita venytetään, sen harvempi kuoro pystyy teosta esittämään. Myös samassa kuorossa äärialueet ovat riippuvaisia siitä, millaisia laulajia minäkin vuonna kuorossa laulaa.
- Lapsi- ja nuorisokuorossa voi käyttää myös yhteistä liikettä tehostamassa teoksen musiikillista sisältöä. Helposti omaksuttavat ”kuorokoreografiat” ovat osa nykykuorojen ilmaisurepertuaaria.
- Monimutkaista rytmikkaa tulee käyttää harkiten. Suurin osa kuoroista harjoittelee pääosin tutti-harjoituksissa, jolloin muut stemmat odottavat, kun yksi stemma harjoittelee. Harva osaa myöskään harjoitella omaa stemmaansa itsenäisesti kotona. Siksi taloudellinen kirjoitustapa on lapsi- ja nuorisokuoro-ohjelmistossa pikemminkin vaatimus kuin suositus.
- Vahdi, ettei samassa jaksossa ole useampaa erityishuomiota vaativaa elementtiä. Jos yksi osa-alue on vaikea, muiden pitäisi olla suhteellisen helppoja, esim. seuraavasti:
 - jos kieli erittäin vieras ja/tai teksti nopeaa, muut osa-alueet helppoja
 - jos paljon divisejä eli stemmajakoja, kaikki muut elementit helpompia
 - jos vaikea rytmi, helpot harmoniat ja teknisesti helppoa laulettavaa
 - jos lauluteknisesti vaikeaa, rytmisesti, harmonisesti helppoa
 - jos melodisesti vaikeaa, harmonisesti ja lauluteknisesti helppoa
 - jos harmonisesti vaikeaa, rytmillisesti ja lauluteknisesti helppoa